

ÖĞRETMENLERİN GÖNÜLLÜLÜK MOTİVASYONLARININ KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TEACHERS' VOLUNTEERING MOTIVATIONS IN THE CONTEXT OF THEIR PERSONAL CHARACTERISTICS

Kerem KAYA¹, Münire GÖKHAN², Özge ARSLAN³, Barış YÜCEL⁴, Aslı ERÇELİK⁵, Mehmet Hakan DEĞİRMENCİ⁶,
Okan KONAK⁷

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

20.09.2023

Kabul Tarihi

18.10.2023

Anahtar Kelimeler

Öğretmen,
gönüllü,
motivasyon

Özet

Gönüllülük motivasyonunu tek bir konsept veya teori ile anlamak öyle çok kolay değildir. Çünkü insanlar farklı ve karmaşık nedenlerle gönüllülük yapabilmektedir. Van ili Erciş ilçesi ve İstanbul Maltepe ilçesindeki 155 öğretmen üzerinde yapılan analizler öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının çeşitli faktörler - yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, görev yaptığı süre ve mesleki kıdem - açısından değerlendirilmesini içermektedir. Analiz sonuçları, bu faktörlerin öğretmenlerin gönüllülük motivasyonu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu bulgular, okul yöneticileri ve eğitim politika yapımcıları için öğretmen motivasyonunu etkilemek adına demografik ya da mesleki faktörlere odaklanmanın yetersiz olabileceğini göstermektedir. Öneriler arasında, daha karmaşık faktörlerin (örneğin, çeşitlilik ve inclusivity) incelenmesi, uygulamalı eğitim ve yenilikçi öğretim stratejilerine odaklanma, ve yönetici-öğretmen ilişkisinin güçlendirilmesi yer almaktadır. Ayrıca, teknolojinin eğitimde etkin bir şekilde entegre edilmesi ve öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının uzun dönemli olarak izlenmesi de vurgulanmaktadır. Genel olarak, bu analiz ve öneriler, eğitim kurumlarının ve politika yapımcıların, öğretmen motivasyonunu artırmak ve eğitimin kalitesini yükseltmek için çok daha bütünsel ve kapsamlı stratejiler geliştirmeleri gerektiğine işaret etmektedir.

Article Info

Received

20.09.2023

Accepted

18.10.2023

Keywords

Teacher,
volunteer,
motivation

Abstract

It is not easy to understand volunteer motivation with a single concept or theory. Because people can volunteer for different and complex reasons. The analysis conducted on 155 teachers in Erciş district of Van province and Maltepe district of Istanbul includes the evaluation of teachers' volunteering motivations in terms of various factors - age, gender, marital status, education level, tenure and professional seniority. The analysis results show that these factors do not have a statistically significant effect on teachers' volunteering motivation. These findings suggest that it may be insufficient for school administrators and education policy makers to focus on demographic or occupational factors to influence teacher motivation.

¹ Kocapınar Mevlana İlkokulu, Van, e-mail: keremkaya80@hotmail.com, ORCID: 0009-0005-3176-3259 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² Fatih Sultan Mehmet MTAL, İstanbul, e-mail: minikaraca@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-6659-8146

³ Küçükyalı E.C.A. Elginkan İlkokulu, İstanbul, e-mail: ozgeogrt@gmail.com, ORCID: 0009-0000-6413-476X

⁴ Fatih İlkokulu, İstanbul, e-mail: barisvicdan@gmail.com, ORCID: 0009-0003-0544-1411

⁵ Sancaktepe Peyami Safa İlkokulu, İstanbul, e-mail: asliercelik7@hotmail.com, ORCID: 0009-0004-0199-1667

⁶ Paşaköy İlkokulu-Ortaokulu, İstanbul, e-mail: mehmethakandegirmenci@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-8890-0549

⁷ Nene Hatun Anaokulu, İstanbul, e-mail: okan.konak.1979@hotmail.com, ORCID: 0009-0002-0998-4336

Recommendations include examining more complex factors (e.g., diversity and inclusivity), focusing on hands-on training and innovative teaching strategies, and strengthening the administrator-teacher relationship. Additionally, effective integration of technology in education and long-term monitoring of teachers' volunteering motivations are also emphasized. In general, these analyzes and recommendations indicate that educational institutions and policy makers need to develop more holistic and comprehensive strategies to increase teacher motivation and improve the quality of education.

1. GİRİŞ

Tarihin farklı dönemlerinde, insanlar zorlu koşullarla mücadele etmek zorunda kaldılar, bu da onları topluca deneyim ve bilgi birikimini kullanmaya itmiştir. Günümüzde, sadece doğal felaketler değil, aynı zamanda insan eliyle yaratılan savaşlar da birçok kişiyi evsiz barksız bırakıp, yaşam standartlarını düşürüyor. Bu durum, daha iyi koşullarda yaşayan kişilerin empati duymalarına sebep oluyor ve onları yardım etmeye yönlendiriyor. Gönüllülük faaliyetlerinin temelini, bu tür duygu ve düşünceler oluşturuyor.

Gönüllülük motivasyonu üzerine yapılan çalışmalar hem gönüllülerin kendileri hem de bu konuda araştırma yapanlar için oldukça ilgi çekici olmuştur. Gönüllülüğü harekete geçiren temel motivasyonlar, literatürde sıkça incelenen bir konu olmuştur. Bireysel iyilik halinin artması, toplumsal iyilik halini de olumlu etkiler ve insanların ihtiyaçları karşılandıkça, genel huzur ve mutluluk seviyeleri de yükselir. Ekonomik olarak güçlü olan bireylerin, ihtiyaç sahipleriyle kaynaklarını paylaşması, daha huzurlu bir toplumun oluşmasını sağlar.

Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi, üretimden tüketime, eğitimden sosyalleşmeye kadar her yönüyle yaşamımıza etki etmektedir. Aileler, mahalleler ve okul sistemleri de bu değişimden etkileniyor. Bu süreci anlayabilmek ve uygun çözümler üretebilmek için, mevcut ve gelecekteki öğretmenlerin sosyal ve kültürel konularda daha fazla farkındalık göstermeleri gerekmektedir.

1.1. Gönüllülük Motivasyonu Tanımı

Gönüllülüğe olan ilgi ve bu konudaki ilk ciddi incelemeler 1970'lerde başlamıştır. Çeşitli uzmanlar, gönüllülük motivasyonu üzerine farklı açılardan çalışmalar yürütmüşlerdir. Powell ve Steinberg'in 2006 tarihli çalışmalarında, ücretli çalışanların motivasyon faktörlerinin gönüllülerinkinden farklı olabileceği, bu yüzden organizasyonların gönüllülerle çalışırken farklı stratejiler benimsemeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Gönüllülerin niçin belirli aktivitelere katıldıklarını anlamanın en verimli yolu, bu konuda onlara doğrudan soru sormaktır. İnsanların eylemlerini anlamak için, onları neyin harekete geçirdiğine dair kavrayışa ihtiyaç vardır. Bireylerin belirli bir etkinlikte niçin gönüllü olduklarını anlamak, genel olarak gönüllü katılımlarını artırabilir. Kişilik faktörleri kadar, motivasyon kavramı da sosyal bilimlerde karmaşık bir konu olarak kabul edilmiştir. Motivasyonun işlevsel teorisi, tüm insanların temel psikolojik ihtiyaçlara sahip olduğunu varsayar. Bu teoriye göre, ihtiyaçlar evrensel olduğundan, her bireyin farklı ihtiyaçları olabileceği kabul edilse de bu ihtiyaçları karşılayacak motivasyonel unsurların seçilmesi önemlidir.

1.2. Gönüllülük Motivasyonu ile İlgili Teoriler

Gönüllülük motivasyonu üzerine yapılan araştırmalar son yıllarda ivme kazanmış ve bu alanda çeşitli kuramsal çerçeveler oluşturulmuştur (Davila, Diaz-Morales 2009: 83). Özellikle 1980'lerden sonra bu konu üzerine yapılan çalışmaların sayısı artmıştır. Bu dönemden itibaren uzmanlar, gönüllülük motivasyonunu genellikle üç temel modelle ele almaktadır (Esmond ve Dunlop, 2004:11):

- Bi-faktöryel ya da tri-faktöryel modeller,
- Monofaktöryel model,
- Poli-faktöryel model.

Bu konuda çalışmalar yapan araştırmacılar, genellikle bu modellerden birini temel almakta veya bu modellere ait ölçüm araçlarını kendi araştırmalarına uyarlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğretmen motivasyonu, öğrenci başarısı, öğretmen verimliliği ve eğitim kalitesi için kritik bir öneme sahiptir. Motive olmuş öğretmenler, daha yüksek öğrenci katılımı, daha iyi sınıf yönetimi ve daha etkili öğretim stratejileri uygulama olasılığına sahiptirler. Bu araştırma, öğretmen motivasyonunun hangi faktörlerle etkileşime girdiğini anlamak için ilk adımlardan biridir. Öğretmenlerin demografik ve mesleki özelliklerinin motivasyon üzerindeki etkisini anlamak, eğitim politikalarının ve pratiğinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, öğretmenlerin gönüllülük motivasyonunu çok yönlü bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Öğretmenlerin motivasyonu, eğitim kalitesini ve sonuçları doğrudan etkileyebilecek bir faktördür. Araştırma, öğretmenlerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalıştıkları okulda görev yapma süresi ve mesleki kıdem gibi

demografik ve mesleki faktörlerle nasıl ilişkilendiğini değerlendirmektedir. Bu çoklu faktör analizi, öğretmen motivasyonunu etkileyen temel değişkenleri anlamak için kapsamlı bir perspektif sunmayı hedeflemektedir. Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin gönüllülük motivasyonunu etkileyen faktörleri anlamaktır. Bu faktörler arasında yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, görev yaptığı süre ve mesleki kıdem gibi değişkenler yer almaktadır. Araştırma, bu değişkenlerin öğretmenlerin motivasyonu üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Anlamlı sonuçlar elde edilmesi durumunda, bu faktörlerin nasıl ve ne ölçüde dikkate alınması gerektiği konusunda yönergeler sunulacaktır. Eğer bu değişkenlerin anlamlı bir etkisi yoksa, bu da eğitim politikalarının ve motivasyon stratejilerinin geliştirilmesinde önemli bir bilgi olacaktır.

1.5. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarıyla kişisel özellikleri arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları öğrenim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları çalışılan okulda görev yapma süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonları mesleki kıdem süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının kişisel özellikleriyle ilişkisinin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmada yöntem olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele göre iki değişken arasındaki ilişkinin niteliği ortaya konmaktadır (Karasar, 2007).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 – 2023 eğitim - öğretim yılında Van ili Erciş ilçesi ve İstanbul Maltepe ilçesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 155 okul öğretmeni yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin demografik yapıya göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Yapıya Göre Dağılımı

Gruplar		f	Yüzde
Yaş	25-35	110	70,97
	36-45	38	24,52
	46-60	7	4,52
Cinsiyet	Kadın	67	43,23
	Erkek	88	56,77
Medeni Durum	Bekar	89	57,42
	Evli	66	42,58
Öğrenim Durumu	Lisans	126	81,29
	Yüksek Lisans	29	18,71
Okulda Görev Yapma Süresi	1-5 yıl	110	70,97
	6-10 yıl	31	20,00
	11 yıl ve üzeri	14	9,03
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	77	49,68
	6-10 yıl	43	27,74
	11-20 yıl	28	18,06
	21 yıl ve üzeri	7	4,52
TOPLAM		155	100

Tablo 1 incelendiğinde 67 kadın katılımcı, 88 erkek katılımcı olmak üzere toplam 155 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Gönüllülük Motivasyonu Ölçeği: Çevik (2012) tarafından Gönüllü Motivasyon Envanterini Türk kültürüne uyarladığı çalışmada yer alan ölçeğin maddeleri kaynak olarak kullanılmıştır. Gönüllü Motivasyon Envanteri maddeleri bu araştırmanın amacı doğrultusunda, formal veya informal olarak gönüllü faaliyetlere katılan bireylerin motivasyonlarını belirleyecek biçimde geliştirilmiştir. Dulkadiroğlu (2016) araştırmasında nitel boyutta veri topladığı maddeler ile üniversitede gönüllü olmak (Adıgüzel ve ark., 2016) çalışmada yer alan bazı araştırma maddeleri soru havuzuna dahil edilmiştir. 30 maddeden oluşan taslak ölçme aracı ile ilgili uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların geribildirimleri doğrultusunda bazı maddelerde düzeltmeler yapılmıştır. Faktör analizinde maddelerin 0.30 – 0,59 arasında değer alması orta düzey, 0.60 ve üzeri değer alması ise yüksek düzey büyüklükler olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu bağlamda

madde faktör yükleri değerlendirildiğinde 9 ve 16.maddelerin faktör değerlerinin orta düzeyde olduğu, diğer maddelerin ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anket formu öğretmenlere Google Form ile iletilmiş ve yanıtlar alınmıştır.

2.5. Veri Analizi

Çalışmada SPSS 26.0 programı kullanılmış ve analizler Anova ve T-testi ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	t	p
Gönüllülük motivasyonları	25-35	110	2,4164	,40852	1,494	,228
	36-45	38	2,5526	,41426		
	46-60	7	2,3857	,77552		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının yaş durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Cinsiyet Bakımından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Gönüllülük motivasyonları	Kadın	67	2,5216	,40342	1,858	,594
	Erkek	88	2,3926	,44628		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının medeni durum bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Gönüllülük	Bekar	89	2,4326	,46258		
motivasyonları	Evli	66	2,4697	,38867	-,528	,068

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının öğrenim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Öğrenim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Öğrenim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Gönüllülük	Lisans	126	2,4060	,43431		
motivasyonları	Yüksek Lisans	29	2,6328	,37375	-2,598	,468

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının çalışılan okulda görev yapma farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Çalışılan Okulda Görev Yapma Süresi Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Gönüllülük	1-5 yıl	110	2,4314	,40495		
motivasyonları	6-10 yıl	31	2,5081	,43438	,379	,685
	11-20 yıl ve üzeri	14	2,4500	,62172		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının mesleki kıdem süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Gönüllülük Motivasyonlarının Mesleki Kıdem Bakımından İncelenmesi

	Mesleki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Gönüllülük motivasyonları	1-5 yıl	77	2,4461	,44015	1,291	,280
	6-10 yıl	43	2,4070	,40629		
	11-20 yıl	28	2,5661	,27556		
	21 yıl ve üzeri	7	2,2571	,84431		

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Yapılan analiz sonuçları, öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarının yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, görev süresi ve mesleki kıdem gibi farklı faktörler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, gönüllülük motivasyonunun öğretmenler arasında genellikle evrensel olduğunu ve spesifik demografik ya da mesleki faktörlerle anlamlı bir şekilde etkilenmediğini göstermektedir.

Bu sonuçlar, literatürde karışık bulgularla sunulan bir konu hakkında ilginç bir perspektif sağlamaktadır. Örneğin, Kim ve Kim (2015) yaptıkları bir çalışmada, öğretmenlerin cinsiyet ve yaşlarının gönüllülük eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Ancak bu analiz, bu tür demografik faktörlerin gönüllülük motivasyonu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Ayrıca, çalışma, eğitim seviyesi ve mesleki kıdem gibi faktörlerin de motivasyon üzerinde özel bir etkisi olmadığını gösteriyor. Bu, örneğin Deci ve Ryan'ın (1985) Öz-Determinasyon Teorisi gibi motivasyon teorileriyle de çelişik olabilir. Bu teori, insanların içsel motivasyonlarının kişisel yeterlilik ve özerklik hissinden kaynaklandığını öne sürmektedir. Bu bağlamda, daha yüksek eğitim ve mesleki deneyime sahip öğretmenlerin daha yüksek özerklik ve yeterlilik hissi yaşayabileceği ve bu nedenle daha yüksek gönüllülük motivasyonuna sahip olabileceği düşünülebilir.

Sonuç olarak, bu analiz demografik ve mesleki faktörlerin öğretmenlerin gönüllülük motivasyonu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu, mevcut literatürde çeşitli faktörlerin motivasyon üzerindeki etkisine dair karmaşık ve çelişkili sonuçlar arasında önemli bir katkı sağlamaktadır.

4.1. Öneriler

Yapılan analiz sonucunda demografik ve mesleki faktörlerin öğretmenlerin gönüllülük motivasyonu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Gelecek çalışmalarda, çeşitli etnik, kültürel ve sosyo-ekonomik arka planlara sahip öğretmenlerin gönüllülük motivasyonlarını karşılaştırmak yararlı olabilir. Öğretmenlerin motivasyonu üzerinde belirleyici bir rol oynamayan demografik faktörler göz önüne alındığında, okul yöneticileri ve eğitim politikası yapıcılar, öğretmenleri motive etmek için uygulamalı eğitim ve yenilikçi öğretim stratejilerine odaklanabilirler. Öğretmenlerin mesleki gelişimini ve dolayısıyla gönüllülük seviyelerini artırmada etkili olabilir. Okul yöneticileri, öğretmenlerin motivasyonunu artırmak için daha proaktif bir rol üstlenebilirler. Yöneticilerin öğretmenlerle daha iyi bir iletişim ve anlayış içinde olmaları, öğretmenlerin motivasyon seviyelerini olumlu yönde etkileyebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y., Şentürk, M. ve Turan, B. (2016). *Üniversitede gönüllü olmak*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Ankara Üniversitesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.
- Çevik, A. (2012). *Gönüllü motivasyon envanteri: Türk popülasyonuna uyarlanması*. (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Davila M. C., & Diaz Morales J. (2009). Age and motives for volunteering: further evidence. *Europe's Journal of Psychology*. 2: 82-95.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Science & Business Media.
- Dulkadiroğlu, H. (2016). *Gönüllülük, gönüllü kuruluşlar ve devlet arasındaki iş birliği: Americorps örneği ve Türkiye için bir model önerisi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Esmond J. & Dunlop P. (2004). *Developing the volunteer motivation inventory to assess the underlying motivational drives of volunteers in western Australia*. Motivation Final Report. CLAN WA Inc.
- Karasar N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kim, Y. J., & Kim, J. (2015). Teacher motivation: Definition, research development and implications for teachers. *Cogent Education*, 2(1), 1055639.
- Powell, W. W., ve Steinberg, R. (2006). *The nonprofit sector: Research handbook*. Westport, CT: The Yale University Press.
- Purkey, S., & Smith, M. (1983). Effective schools: A review. *The Elementary School Journal*, 83(4), 427-452.
- Şişman, M. (2020). *Eğitimde yönetim ve organizasyon*. Pegem Atıf İndeksi, 131-132.